

Pakkeforløp Føflekkreft

Kveldsmøte for allmenleger
Kreftsenter Ullevål, 3. nov 2015

Ingrid Roscher, overlege, hudavdelingen OUS

FØFLEKKREFT

Oversikt over inngang til pakkeforløp - til bruk i allmennpraksis

1 Mistanke om kreft

Mistanke om føflekkreft oppstår hos personer med ett av følgende symptomer:

- Nyoppstått pigmentert lesjon med avvikende morfologi, ellers endring, farge, vekst, avgrensning, i allerede eksisterende pigmentert lesjon. Spesielle faretegn er kløe og blødning
- Knuter eller andre avgrensede lesjoner i huden med og uten pigmentering som ikke lar seg klassifisere som benign ut fra det kliniske bildet

Lege som mistenker føflekkreft, tar beslutning om henvisning til filterfunksjon.

2 Filterfunksjon

Filterfunksjon ivaretas av:

- Fastlege, hudlege, plastikkirurg, kirurg

Ved mistanke om føflekkreft foretas eksisjon i tråd med

retningslinjene fra NMG.

Ved lokalisasjon i ansikt/nese, øyelokk og ytre øre kan det være hensiktsmessig at eksisjonsbiopsi foretas av plastikkirurg. Der dette ikke er tilfelle foretas eksisjonsbiopsien av andre leger.

Dermatoskopi er standardmetode til undersøkelse av suspekterte pigmenterte hudforandringer. Metoden kan med stor sikkerhet skille føflekkreft fra hudforandringer som ikke har sitt opphav i pigmentceller, som for eksempel seborrhoiske (gammelmanns-)vorter, karsvulster og basalcellekreft.

Eksisjonsbiopsi:

Hele tumor fjernes med en båtformet incisjon 2-5 mm ut i normal hud og en pute av subdermalt fett.

Dette gjør histologisk us av **hele lesjonen** mulig, med bestemmelse av Breslow tykkelse, som igjen danner grunnlag for videre behandling.

Incisjonsbiopsi,

stansebiopsi,

shavebiopsi anbefales ikke.

- **Kun i spesialtilfeller** er det aktuelt med biopsi fra en begrenset del av lesjonen.
  - Ved mistanke om malignitetsutvikling in en liten del av en stor lesjon, kongenitale nevi
  - Ev ved tumor i ansiktet, hos eldre, svekkede individer

3 Kriterier for henvisning til pakkeforløp

Begrunnet mistanke om føflekkreft oppstår hos personer med:

- Opplagt føflekkreft i henhold til ABCDE-regelen, klinisk og/eller dermatoskopisk. Klinisk undersøkelse av lege er en forutsetning
  - A: Assymetri
  - B: Begrensning, uregelmessig
  - C: Color, fargevariasjon, sorte partier
  - D: Diameter, som regel større enn 6 mm
  - E: Endring, som vekst, kløe, blødning
- Histologisk undersøkelse, som viser føflekkreft eller mistanke om dette

ABCDE regelen

A Asymmetrisk

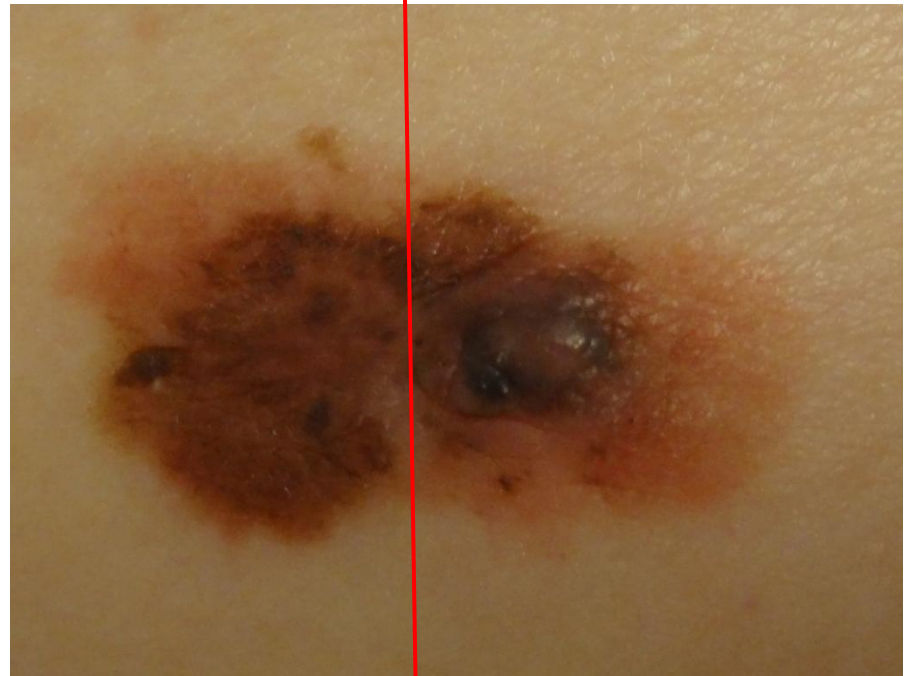
B Begrensning ift normal hud

C Farge / Colour

D Diameter

E Endring

Vurder eksisjonsbiopsi ved:
2 av 5 ABCD-E kriterier
eller
ev bare E kriterium!

Melanom med + ABCD kriterier

4 Henvisning til pakkeforløp

Ved begrunnet mistanke henviser fastlegen, eller annen henvisende instans, til utredning ved Kirurgisk/Plastikkirurgisk avdeling.

Henvisningen merkes «Pakkeforløp for føflekkreft» og skal inneholde opplysninger om begrunnet mistanke om kreft.

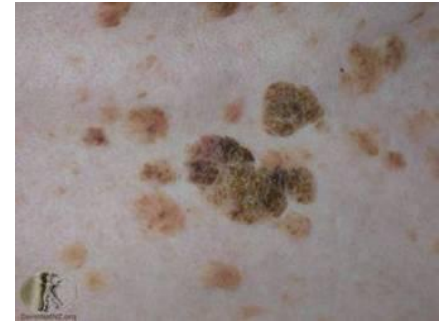
2 Filterfunksjon

Filterfunksjon ivaretas av:

- Fastlege, hudlege, plastikkirurg, kirurg

Figur 1 Fotomontasje av malignt melanom, atypisk pigmentnævus og talgvorte på huden

Hva er hva?

Hjelper ABCD her?

AB C D E

E = endring: **vekst**, kløe, blødning

Subtyper melanom

1. Superfisielt spredende melanom SSM 60-70%

2. Nodulært melanom NM 15-30%

3. Lentigo maligna melanom 5-15%

4. Akralt lentiginøst melanom 5-10%

Alle 4 typer kan forekomme uten pigment:

amelanotisk melanom

ABCD hjelper ikke!

A: Symmetrisk

B: Skarpt avgrenset

C: Rosa

D: 5 millimeter stor

E = endring

E = elevert

F = fast

G = growth

Noduløse melanomer: Kan vokse 0,5 mm per måned!

When in doubt - cut it out

Kun makuløse/flate lesjoner kan følges opp.

7 Risikogrupper

Den eneste kjente ytre risikofaktor er eksponering for sollys, og spesielt korte intense eksponeringer som medfører solbrenthet.

Noen personer har økt risiko:

- Personer som har eller har hatt føflekkreft eller multiple atypiske nevi, selv eller i familien
- Hudtype 1: lys hud, lyst hår, fregner
- Overdreven soling eller solariebruk

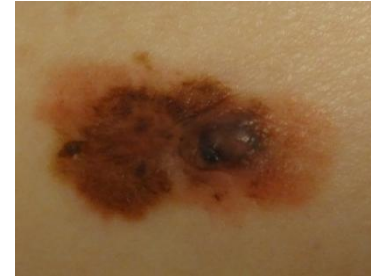
”Den stygge andungen”

Farge, størrelse, form
eller pigment-mønster

Severe solar damage to the neck and shoulders

ABCDE regelen

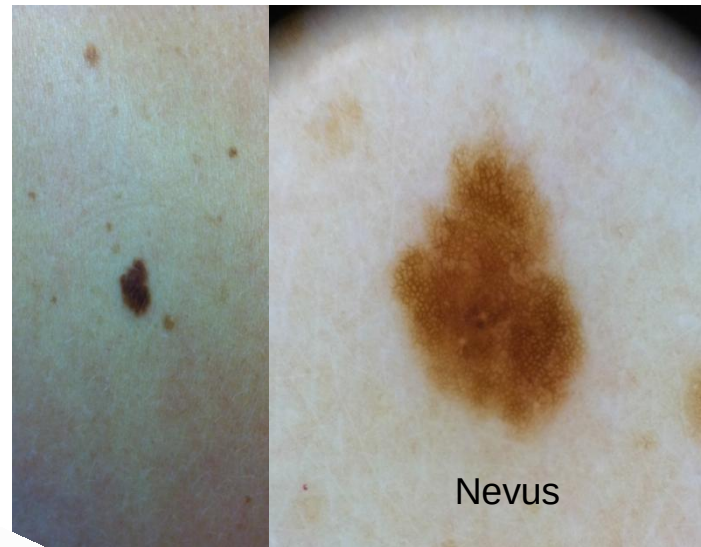
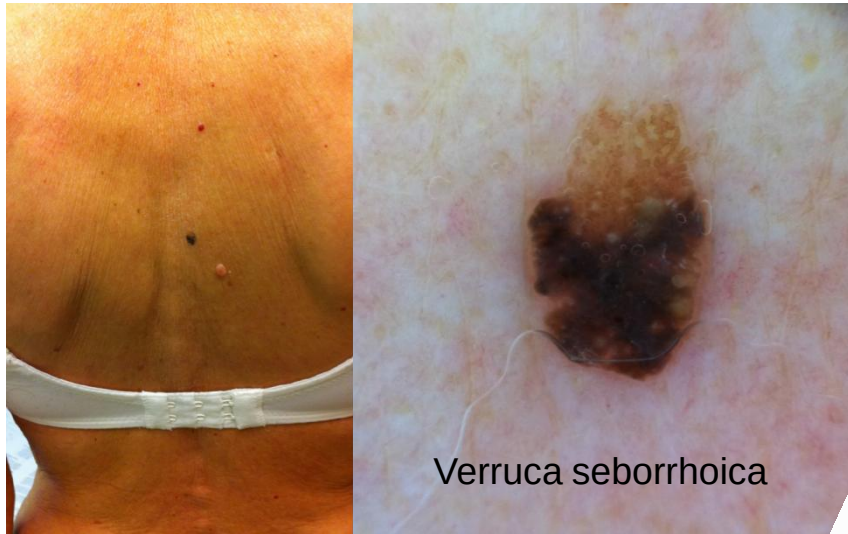
”Den stygge andungen”

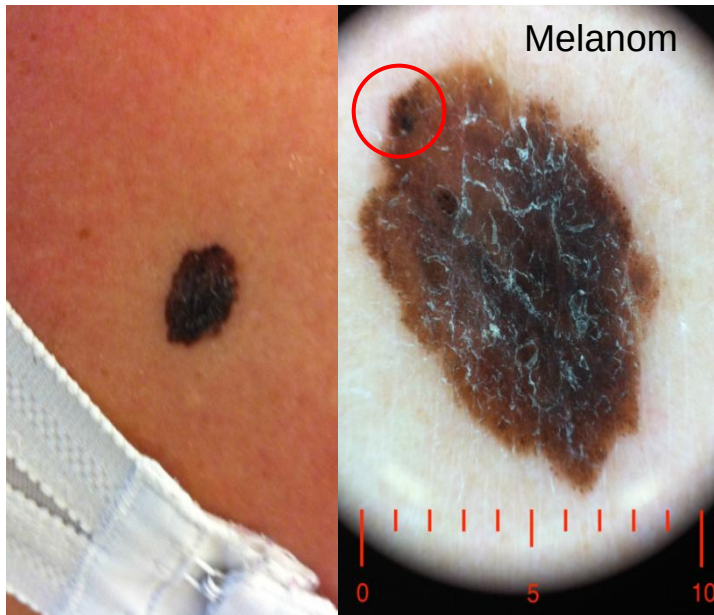
Noduløse lesjoner:

When in doubt - cut it out

Tidlig diagnose kan være vanskelig å stille!

Dermatoskopi er standardmetode til undersøkelse av suspekte pigmenterte hudforandringer. Metoden kan med stor sikkerhet skille føflekkreft fra hudforandringer som ikke har sitt opphav i pigmentceller, som for eksempel seborrhoeiske (gammelmanns-)vorter, karsvulster og basalcellekreft.

4 Henvisning til pakkeforløp

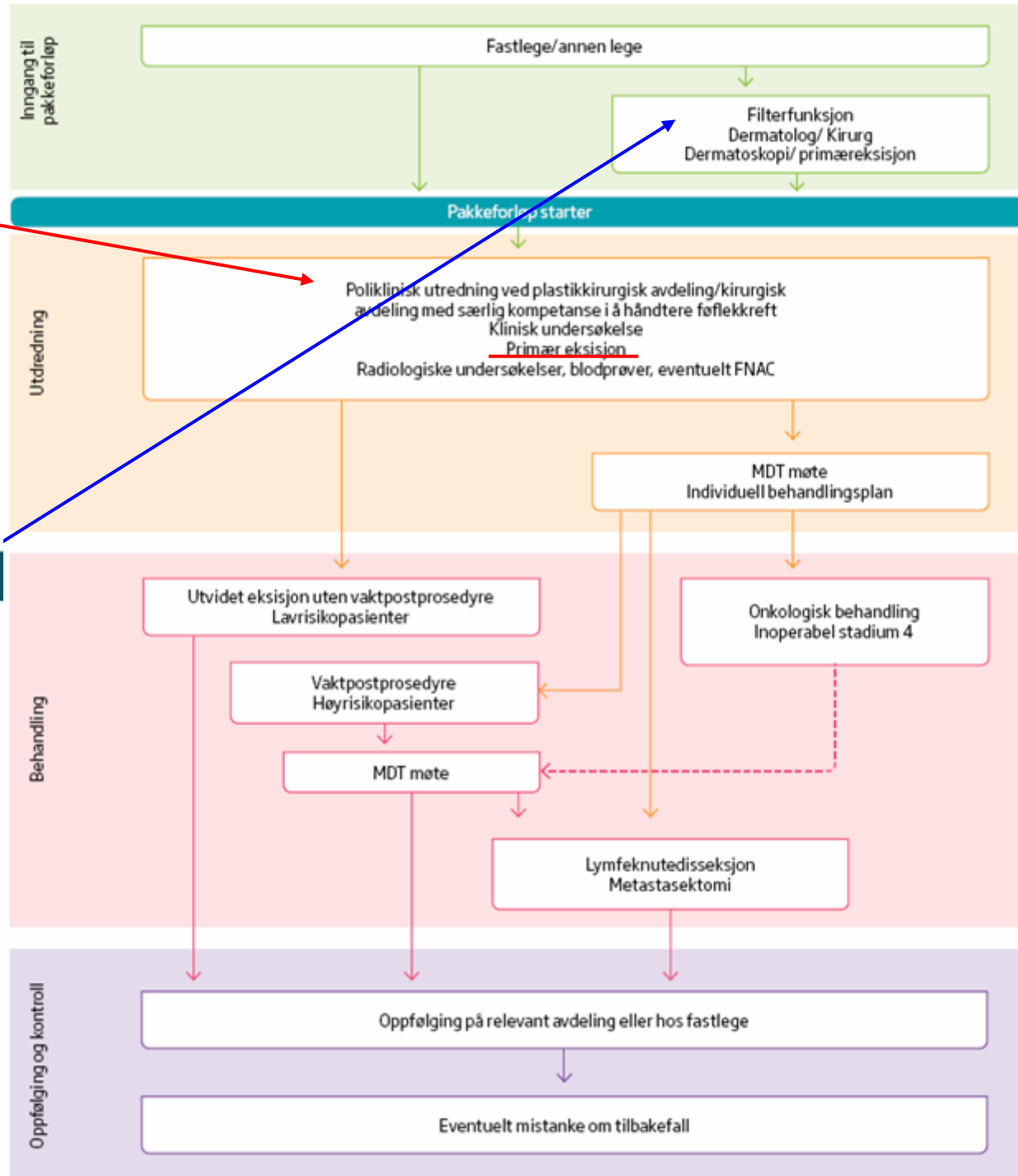
Ved begrunnet mistanke henviser fastlegen, eller annen henvisende instans, til utredning ved Kirurgisk/Plastikkirurgisk avdeling.

Henvisningen merkes «Pakkeforløp for føflekkreft» og skal inneholde opplysninger om begrunnet mistanke om kreft.

2 Filterfunksjon

Filterfunksjon ivaretas av:

- Fastlege, hudlege, plastikkirurg, kirurg

Forløpstider pakkeforløp for føflekkreft

Forløpstidene er en rettesnor. Fortsatt er det lovmessige grunnlaget pasientrettighetsloven § 2-2 og forskrift om prioritering av helsetjenester.

Fra henvisning mottatt til første fremmøte utredende avdeling		7 kalenderdager
Fra første fremmøte i utredende avdeling til avsluttet utredning (beslutning tas)		14 kalenderdager
Fra avsluttet utredning til start behandling	Kirurgisk behandling	14 kalenderdager
Fra avsluttet utredning til start behandling	Medikamentell behandling	14 kalenderdager
Fra avsluttet utredning til start behandling	Strålebehandling	14 kalenderdager
Fra henvisning mottatt til start behandling	Kirurgisk behandling	35 kalenderdager
Fra henvisning mottatt til start behandling	Medikamentell behandling	35 kalenderdager
Fra henvisning mottatt til start behandling	Strålebehandling	35 kalenderdager

Ved klinisk eller radiologisk påvist lymfeknutemetastase bør det gå kortere tid til kirurgisk behandling.

Henvisningsveier OUS - pakkeforløp føflekkkreft

Pakkeforløp	Klinikk	Avdeling	Sted	Nyhenviste primærutredning	Viderehenvisninger MDT og/eller behandling
A38 Føflekkreft	KKT	Revmatologi, hud og infeksjonssyk.	RH	Primærutredning	
	KKN	Plastikk og rekonstruktiv kirurgi	RH		Kirurgisk behandling
			RAD		
	KKT	Kreftbehandling	RAD		Medikamentell- og strålebehandling

RH: Rikshospitalet

RAD: Radiumhospitalet

<http://www.oslo-universitetssykehus.no/pakkeforløp>

FØFLEKKREFT

	NYHENVISTE TIL PAKKEFORLØP		VIDEREHENVISTE TIL PAKKEFORLØP
Status utredning	IKKE UTFØRT BIOPSI / USIKKER DIAGNOSE	KLAR DIAGNOSE, VURDERING AV KIRURGISK BEHANDLING	VURDERING AV ONKOLOGISK BEHANDLING
Pasient FRA	Oslo universitetssykehus sektor i Oslo (Oslo universitetssykehus er lokalsykehus) Regionpasienter Helse Sør-Øst	Oslo universitetssykehus sektor i Oslo (Oslo universitetssykehus er lokalsykehus) Regionpasienter Helse Sør-Øst	Regionpasienter Helse Sør-Øst
HVEM sender henvisning	Fastlege Avtalespesialist Enheter/avdelinger i eget helseforetak Annet helseforetak	Fastlege Avtalespesialist Enheter/avdelinger i eget helseforetak Annet helseforetak	Lege ved henvisende sykehus
Til HVILKEN avdeling OUS	Avd. for revmatologi, hud- og infeksjonssyk. Rikshospitalet	Avdeling for plastikk og rekonstruktiv kirurgi Rikshospitalet og Radiumhospitalet	Avdeling for kreftbehandling Radiumhospitalet
Henvisnings-adresse	"Pakkeforløp føflekkreft" Oslo universitetssykehus Avd. for revmatologi, hud- og infeksjonssyk. Seksjon for hudsykdommer Postboks 4950 Nydalen 0424 Oslo	"Pakkeforløp føflekkreft" Oslo universitetssykehus Avd. for plastikk og rekonstruktiv kirurgi Postboks 4950 Nydalen 0424 Oslo	"Pakkeforløp føflekkreft" Oslo universitetssykehus Avd. for kreftbehandling Postboks 4953 Nydalen 0424 OSLO
Kontakt-informasjon	Forløpskoordinator Tlf: 94 17 32 70 Alle hverdager unntatt tirsdag: kl 10-11	Forløpskoordinator, Rikshospitalet Tlf: 23 07 42 46 Hverdager: kl 0900-1100 Forløpskoordinator, Radiumhospitalet Tlf: 22 93 57 40 / 22 93 57 36 / 22 93 48 92 Hverdager: kl 0830-1100 og 1200-1500	Forløpskoordinator Tlf: 22 93 45 94 Hverdager: kl 0730-1500

<http://www.oslo-universitetssykehus.no/pakkeforløp>

Nr. 11 – 11. juni 2013

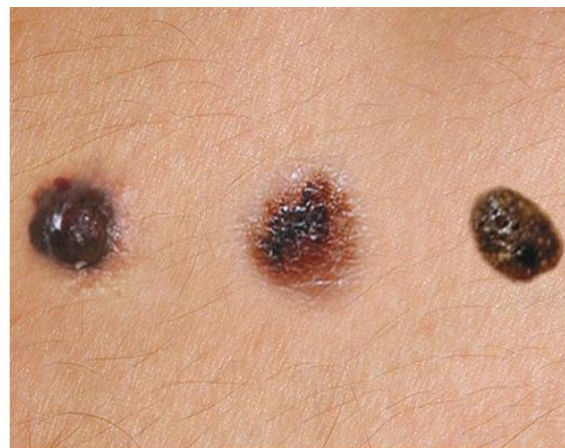
Tidsskr Nor Legeforen
2013; 133:1167–8

doi: 10.4045/tidsskr.12.1484

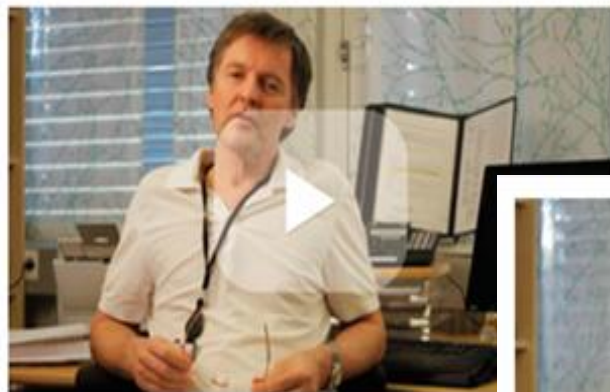
KOMMENTARARTIKKEL

Melanom, føflekk eller talgvorte?

C Lützw-Holm P Gjersvik P Helsing

Figur 1 Fotomontasje av malignt melanom, atypisk pigmentnævus og talgvorte på huden

Nasjonale faglige retningslinjer

IS-2236

Nasjonalt handlingsprogram med retningslinjer for diagnostikk, behandling og oppfølging av maligne melanomer

Helsedirektoratet

[research](#) [explore](#) [community](#) [widgets](#) [for professionals](#)

for professionals

Overview: INFORMED Skin Cancer Education Series

INFORMED: Melanoma and Skin Cancer Early Detection

"An increasing body of evidence indicates that effective early detection is our best hope for cutting melanoma deaths by at least half in the near future."

Conventional education programs have had the effect of stabilizing mortality rates despite steadily increasing incidence trends, but we need to change our methods to get a substantial reduction in deaths. Today, knowledge and skills for melanoma screening remains low in primary care, performance of thorough skin self-examination remains low, and education of clinicians remains focused on teaching variations of the ABCDs of melanoma in conventional formats."

Dr. Martin Weinstock

The INFORMED (Inform curriculum FOR Melanoma Early Detection) program was developed to provide a Web-based early widespread use that is grounded in the realities of primary care delivery, and which includes a deep image database. INFORM by engaging the learner. In addition, the INFORMED program provides training in dermoscopy (epifluorescence microscope) diagnostic accuracy during the skin examination.

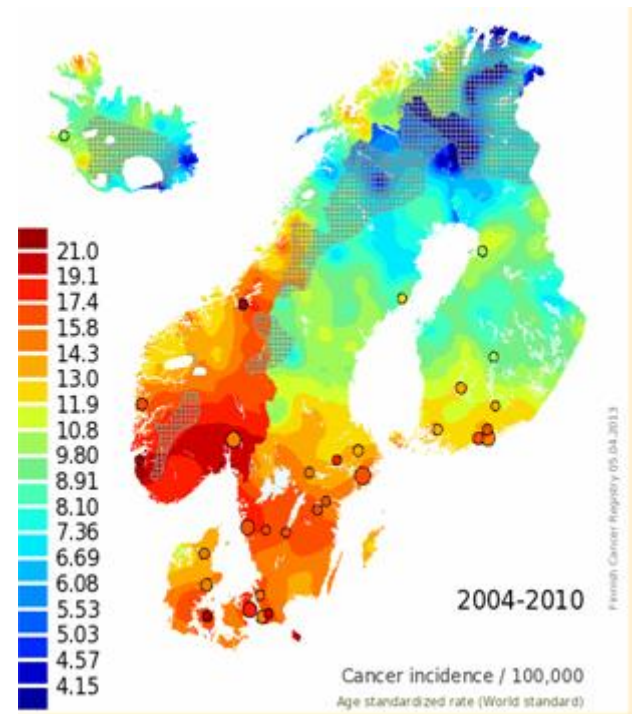
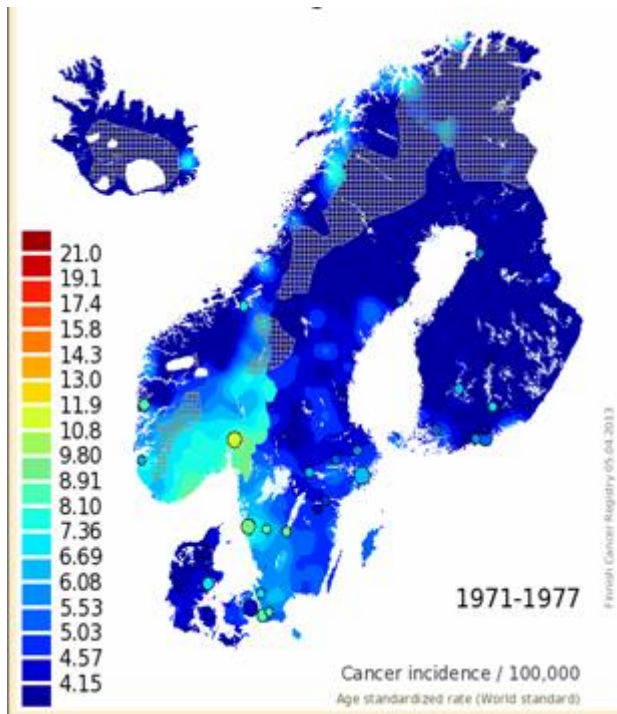
Get Started with Case 1: The ABCDEs of Melanoma

Table of Contents:
Case 1: ABCDEs of Melanoma
Case 2: The "Ugly Duckling" Sign
Case 3: Seborrheic Keratosis
Case 4: Nodular Melanoma
Case 5: Melanoma Subtypes
Case 6: Melanoma Risk Factors
Case 7: Basal Cell Carcinoma
Case 8: Squamous Cell Carcinoma
Case 9: Getting It Done
Dermoscopy
Post-test

The Norwegian Cancer registry: Cancer in Norway 2012

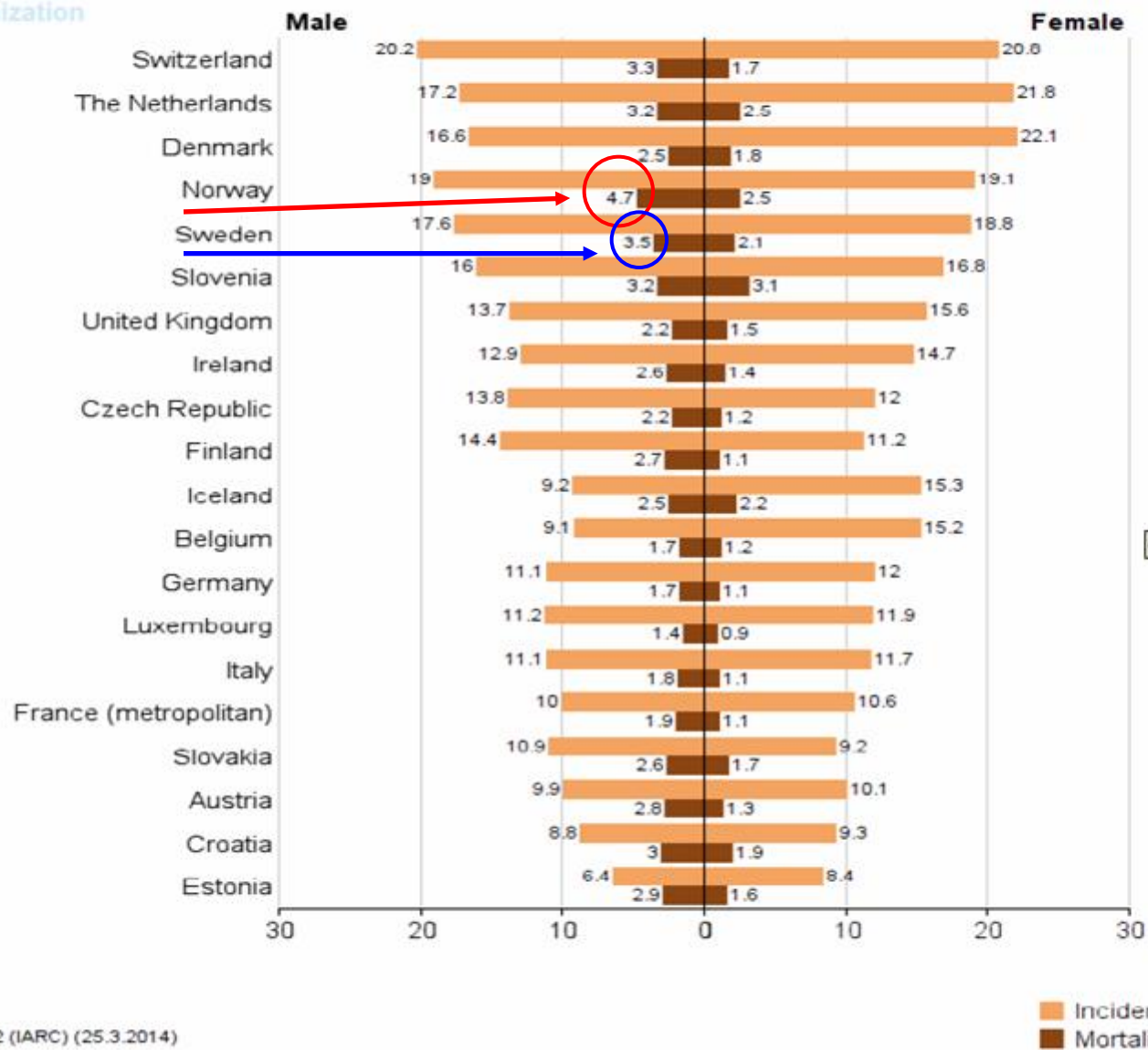
Men: malignant melanoma has almost increased 11-fold

Woman: malignant melanoma has increased 9- to 10-fold

Nordcan: Melanoma of the skin, men, 1971-2010

International Agency for Research on Cancer **Melanoma of skin**
ASR (W) per 100,000, all ages

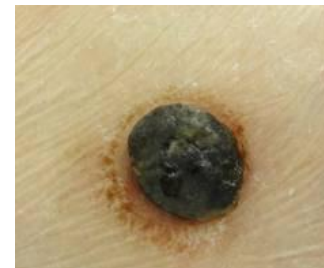
GLOBOCAN2012_mela_incmort_top20Europe

Det er kun tidlig diagnose som redder liv

Stage	5-year survival	10-year survival
IA	97%	95%
IB	92%	86%
IIA	81%	67%
IIB	70%	57%
IIC	53%	40%
IIIA	78%	68%
IIIB	59%	43%
IIIC	40%	24%
IV	15% to 20%	10% to 15%

The Goal is Early Detection

Melanoma

diagnosed early in its evolution

is associated with **excellent prognosis**

but

melanoma **diagnosed late** in its evolution

is **generally fatal**

Takk for oppmerksomheten

Arbeidsgruppe for pakkeforløp for føflekkreft

Oddbjørn Straume (leder)	Onkolog	Haukeland Universitetsjukehus
Hans Petter Gullestad	Plastikkirurg	Oslo Universitetssykehus
Lars Akslen	Patolog	Haukeland Universitetssjukehus
Malmfrid Bakk Sveine	Sykepleier	St.Olavs Hospital
Ragnhild Telnes	Hudlege	St. Olavs Hospital
Svein-Arthur Jensen	Plastikkirurg	Ibsensykehuset
Olav-Inge Håskjold	Radiolog	Oslo Universitetssykehus
Torgeir Hoff Skavpøy	Allmennpraktiker	Fastlege
Roald Nystad	Brukerrepresentant	Føflekkreftforeningen